

DE ZEUMER

Heemkunde vereniging

1993-2

**MAAS
EN
SWALMDAL**

Beesel/Reuver/Belfeld/Swalmen
Postbus 4643
5953 ZG Reuver

Heemkundevereniging Maas- en Swalmdal heeft de gemeenten Belfeld, Beesel en Swalmen als werkgebied. De vereniging stelt zich tot doel de kennis van en de belangstelling voor het eigen heem te bevorderen en te streven naar het behoud, herstel en bescherming van die waardevolle cultuurelementen die eigen zijn aan het heem.

De vereniging tracht dit doel te bereiken door o.a. onderzoek van bodem en archieven, het verzamelen en exposeren van streekeigen voorwerpen van geschiedkundige waarde, het houden van lezingen, cursussen, excursies, en het publiceren van bevindingen van de leden.

Redactie: Els van Geenen-Erdkamp
Jan Geerlings
Loe Giesen
Wim Hoezen
Coby Klinkhamer- van den Assem

Redactie-adres: Mgr. Theelenstraat 18
5954 AZ Beesel

Bezorgers: Beesel:
Jan Geerlings

Swalmen:
Arie de Wit

Reuver:
Lambert Niemans

Belfeld:
Twan Ernst

De Zeumer is het kwartaalblad van heemkundevereniging Maas- en Swalmdal. Leden ontvangen dit blad alsmede het jaarboek voor f 30,- per jaar gratis.

De redactie is niet verantwoordelijk voor de inhoud van de ingezonden stukken. Overdrukken met vermelding van de bron zijn uitsluitend toegestaan na schriftelijke toestemming.

Inhoud

Inhoud	1
Van de redactie	2
Programma	3
De Beeckerhof in vogelvlucht	4
Nieuwe Aanwinsten Bibliotheek	9
Heimatabuch des Kreises Viersen 1993	11
Veertig jaar sociale woningbouw in Beesel-Reuver	13
Belfeld 100 jaar geleden	14
Mededeling van het bestuur	16
Open Dag	16
Romeinse vondsten in Belfeld	17
Nieuwe vitrines	18
Provinciale Archeologiedag	18
Zeldzame muntvondst in Reuver	19
Oproep	21
Landschapsbeleidsplan gemeente Beesel	23
Onverwacht geluk	25
Tentoonstellingen	29
Pronkstukken	31
WordPerfect als hulpmiddel bij genealogisch en historisch onderzoek	33

Jaarboek niet ontvangen?
Hebt u uw contributie wel betaald ?

Van de redactie

Een nieuwe zomer, een nieuwe Zeumer. Opnieuw een Zeumer vol wetenswaardigheden, verenigingsnieuws etc. Omdat de vorige Zeumer later was dan gepland, kwam de (herhaalde) aankondiging voor de excursie naar Stevensweert voor de meesten te laat. Onze excuses hiervoor. Helaas kunnen we als redactie niet garanderen dat de datum van verschijnen gehaald wordt. Noteer daarom een activiteit waarin u geïnteresseerd bent reeds bij de eerste aankondiging in uw agenda en vraag eventueel tijdig na bij de organisatie.

Voor de 'happy few' die in Stevensweert wel van de partij waren, vormde dit uitstapje naar zustervereniging 'Echter Landje' een leerrijke en zeer prettige middag.

Tijdens de Open Dag en de Genealogische Contactdagen van de afgelopen tijd bleek opnieuw hoeveel mensen bezig zijn met genealogisch onderzoek. Tevens bleek hoe weinig sommige mensen hun gegevens uitwisselen met anderen. Daarom vanaf deze plaats nog eens ten overvloede: alleen komt u er niet, of in ieder geval veel moeizamer dan wanneer u uw gegevens deelt met anderen. Doe dan ook gerust een oproep voor bepaalde gegevens in deze Zeumer en vindt u aardige gegevens waarmee u zelf toch niet direkt iets kunt doen, leg dan niet verloren in een oude doos maar lever deze in bij de redactie. De kans is groot dat u er een andere een groot plezier mee doet. We wachten met belangstelling op uw reacties.

De deadline voor de volgende Zeumer is 15 augustus 1993.

Programma

Het activiteitenprogramma voor 1993 ziet er, voor zover bekend, als volgt uit:

- 27 Juni Busexcursie naar de Belgische Ardennen:
 Namen, Floreffe en de tuinen van Annevoie
- Juli/Aug. Geen activiteit wegens vakanties
- 4 Sept. Opening TRAP-route in Swalmen
- 11 Sept. Open monumentendag in Swalmen: TRAP-
 route (i.s.m. MHVS)
- Okt. Herfstwandeling samen met het I.V.N. Belfeld-
 Tegelen-Beesel
- 14 Nov. Excursie naar boerderij-museum De Locht in
 Melderslo
- 13 Dec. Verenigingsavond met inbreng van eigen leden.
 Nadere informatie in de volgende Zeumer

Omdat deze agenda onder voorbehoud is, wordt u verzocht de infobladen en weekbladen goed te lezen.

De Beeckerhof in vogelvlucht

De Beeckerhof komt in de archieven vòòr 1600 voor als 'de hof ter Beyck' en behoorde aan de Karthuizers te Roermond (vgl. Ter Beyck → aan de Beek → Beeckerhof).

De orde verpachtte de hoeve voor 6 of 8 jaren aan een halfer. Dit was een pachter, die als pachter de helft diende af te staan van de jaaropbrengst aan vruchten en jongvee.

Foto genomen in 1940.

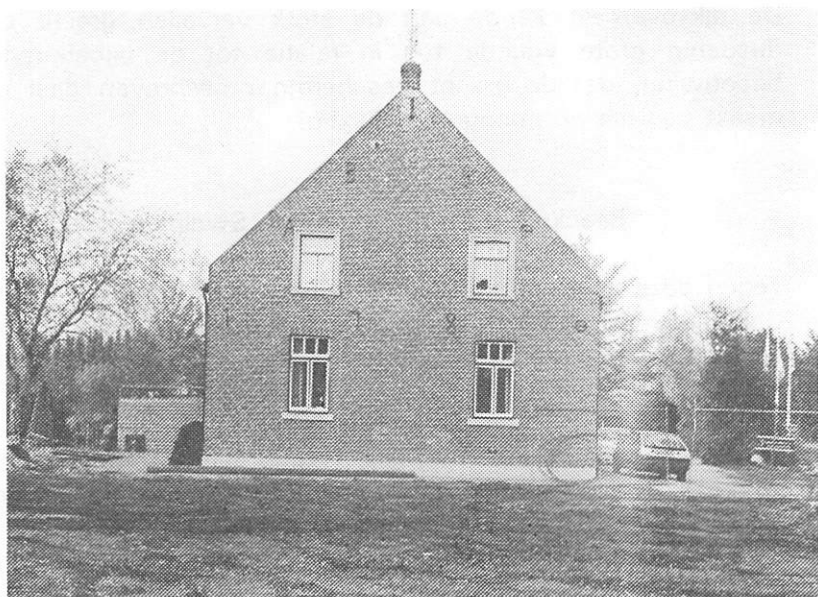
De Karthuizers bleven in het bezit van de hof tot 1783, het jaar waarin het Karthuizerklooster op bevel van keizer Jozef II van Oostenrijk werd opgeheven. (Swalmen behoorde destijds tot de Oostenrijkse Nederlanden.)

Door een administrateur van het opgeheven klooster werd de boerderij met bijbehorende grond verpacht.

Na de Franse Revolutie en het inlijven van de Zuidelijke Nederlanden werden kerkelijke goederen geconfisceerd.

Hieronder vielen eveneens de bezittingen van de voormalige Karthuizers en derhalve ook Beeckerhof.

In 1843 ging ze in eigendom over naar de familie Ramakers uit Swalmen.

In 1955 kocht de Gemeente Swalmen het monumentale pand, dat in 1960 werd verbouwd tot 'café-restaurant Vogel-park-Beeckerhof'.

Op 16 mei 1979 verkocht de Gemeente Swalmen het complex aan de heer H. Adriaans. De bijbehorende grond nam de nieuwe eigenaar in erfpacht.

Per 8 januari 1993 werd de grond door de Gemeente Swalmen verkocht aan de heer Adriaans, waardoor huis en omliggende grond weer in één hand verenigd zijn.

Swalmen heeft in vroeger tijden meerdere boerenhofsteden gehad, die door een beschermende gracht omgeven werden. Een fraai voorbeeld hiervan is het complex Zuidewijk Spick, Raaystraat 1 te Boukoul.

Een tweede voorbeeld biedt de Baxhof. In tegenstelling tot Zuidewijk Spick zijn bij de Baxhof slechts resten van een drooggevalle omgrachting aanwezig.

De rijksoverheid kende aan de sterk vervallen gracht een dusdanig grote waarde toe in relatie tot de bijbehorende bebouwing, dat de gracht beschermd omschreven deel uitmaakt van het rijksmonument Baxhof.

Beeckerhof en de Gemeente Swalmen

Tegen deze achtergrond zouden wij het zeer betreuren als de Gemeente Swalmen de weg effende om op het perceelsgedeelte, waar de gracht van Beeckerhof is gesitueerd, woningbouw te plegen.

Door woningbouw op bedoelde lokatie wordt onherstelbaar afbreuk gedaan aan het beeld van een van de laatste omgrachte voormalige boerderijen die Swalmen nog rijk is.

Vele gemeenten zou het heel wat waard zijn om een dergelijk historisch object te kunnen beschermen.

Woningbouw op meergenoemd perceelsgedeelte van Beeckerhof zou betekenen dat Swalmen een unieke kans mist om, op zeer korte afstand van het centrum, een bijzonder cultuurhistorisch complex in stand te houden.

Het bestuur heeft de Gemeente Swalmen haar ongenoegen kenbaar gemaakt over de wijze van herinrichting van het gebied rondom het monumentale pand Beeckerhof.

Gewezen is op het cultuur-historisch belang van behoud van de bij Beeckerhof behorende gracht.

Deze vormt immers een sterk beeldbepalend element, dat onlosmakelijk verbonden is met de vroegere boerenhoeve Beeckerhof.

Wij hebben voorts onze vrees uitgesproken voor het verdrogen van de fundering van Beeckerhof als gevolg van het dempen van de gracht, met alle negatieve bouwkundige gevolgen van dien.

Verder hebben wij de ongewenste aantasting van de landschappelijke ligging van Beeckerhof onder de aandacht gebracht. Volledige omsluiting van het pand door bebouwing tast de unieke ligging ervan aan op een visueel onaanvaardbare wijze aan.

Wij hebben bedenkingen naar voren gebracht betreffende de procedurele gang van zaken. Met uitvoering van het project is aangevangen zonder dat de vereiste wettelijke procedures, op grond van diverse wetten, waren afgerond. Potentiële appellanten zijn door deze handelwijze voor voldongen feiten gesteld.

Op grond van het bovenstaande hebben we de Gemeente Swalmen verzocht, de voorgenomen plannen te heroverwegen en te onderzoeken of er mogelijkheden zijn, de betreffende gracht van demping c.q. woningbouw te verschonen.

De Gemeente heeft kennis genomen van onze bezorgdheid, die echter geen aanleiding vormde het ingezette beleid te wijzigen.

Voorjaar 1993 is de gracht rondom Beeckerhof grotendeels gedempt. Op deze plaats heeft nieuwbouw plaats gevonden en vindt nog steeds plaats. Het gedeelte van de gracht aan de lange gevel van het pand, aan de zijde van de parkeerplaats, blijft gehandhaafd.

Onder meer via het nauwlettend volgen van planologische beleidsvoornemens in Swalmen (inspraakmogelijkheden) en via onze vertegenwoordiging in de gemeentelijke monumentencommissie, zal Maas- en Swalmdal trachten, op de daarvoor geëigende plaatsen en momenten, haar mening tot uitdrukking te brengen.

Jan Dijcks
Henri Smeets

Nieuwe Aanwinsten Bibliotheek

- ALBERT STEEGER: Stipendium des Landschaftsverbandes Rheinland. (Niederrheinisches Jahrbuch ; Band 16)
- Archeologische almanak; Wie, wat en waar in de Nederlandse archeologie.
- Begraafplaatsen als cultuurbezit; met inventarisatie-handleiding.
- Berichten van de Rijksdienst voor het Oudheidkundig Bodemonderzoek. Jaargang 40 (1990).
- A.M.J.A. BERKVEN: Plakkatenlijst Overkwartier 1665-1794, Deel II: Staats-bezeten Oostenrijks Gelre 1702-1716; 1716-1794
- MARTIEN BLONDEL: Oorlog en herstel in Noord-Limburg 1940-1950
- Het Dagblad over Noord-Limburg 1950-1955: nieuws van vroeger in woord en beeld.
- FRANS DIEDERIK EN EVERT VAN GINKEL: Schagerkogge (Archeologische routes in Nederland 1). Eerste deel uit een nieuwe reeks archeologische routes, waarin ook de route in Swalmen zal verschijnen.
- Geldrischer Heimatkalender 1993
- Getekend zand: tien jaar archeologisch onderzoek in Oss-Ussen.
- E. DEN HARTOG: Romanesque architecture and sculpture in the Meuse Valley (Maaslandse Monografieën. Groot formaat ; 8)
- CLASINA ISINGS: Catalogus van het Romeins glas in het Bonnefantenmuseum te Maastricht
- 'Ja, ik wil': liefde en huwelijk vroeger en nu. Referaten van de studiedag in Limbricht, naar aanleiding van de gelijknamige tentoonstelling in het Limburgs Volkskundig Centrum (28.05-25.10.1992)
- Jaarverslag 1991 van de Historische Werkgroep Arcen-Lomm-Velden.
- Jubileumboekje van de Zwem- en Poloclub R.O.B., 1967-; 5 mei-1992

-
- Kunst en cultuur in Limburg: Nederlands Limburg
Uitgave naar aanleiding van de viering 150 jaar beide
Limburgen
 - Libellus festivus: een bundel historische opstellen
aangeboden aan Joseph H.F.H. Linssen bij gelegen-
heid van zijn 70ste verjaardag op 6 november 1964.
 - C.A.A. LINSSEN: 1912-1962: vijftig jaren arbeidersbe-
weging in Swalmen
 - Rijke oogst van schrale grond: een overzicht van de
Zuidnederlandse materiële volkscultuur ca. 1700-
1900. In deze publicatie wordt nu eens niet de nadruk
gelegd op bijzondere volkskundige voorwerpen, maar
worden de gewone alledaagse voorwerpen beschre-
ven. De nadruk ligt op het boerenbedrijf op de zand-
gronden.
 - Biografie over Johan Ickenroth (1743-1826) uit Swal-
men
 - G.L.A. ROKS: Oud schrift in Limburg: een oefenboek.
 - Studies over de sociaal-economische geschiedenis van
Limburg. Deel 37 (1992)
 - Terugblik Marienhof. Geschiedenis van de huisvesting
van Rijksdienst voor het Oudheidkundig Bodemonder-
zoek
 - Van klei tot baksteen. Propaganda-uitgave van het Ko-
ninklijk Verbond van Nederlandse Baksteenfabrikan-
ten.
 - SJRA VINCENT: Jaaroverzicht 1992.
 - De wenskaart onder de loep: Uit de kerstkaartverza-
meling van M. Jaspers. Uitgave naar aanleiding van de
tentoonstelling in het Limburgs Volkskundig Centrum
van 19-12-1992 tot en met 10.1.1993.
 - 650 Jahre Stadt Straelen 1342-1992 : Beiträge zur
Geschichte.

Twan Ernst

Heimatbuch des Kreises Viersen 1993

In oktober van 1992 verscheen de 44ste uitgave van het Heimatbuch des Kreises Viersen (voorheen Kreis Kempen-Krefeld).

De in totaal 35 artikelen zijn opgedeeld in 5 rubrieken: biografieën, geschiedenis, kunst- en architectuurgeschiedenis, natuur en landschap en aktueel nieuws.

Bij deze artikelen zijn er een tweetal die betrekking hebben op het grensgebied met onze gemeenten.

Het artikel van Vera Meyer-Rogmann (blz. 58-62; uit de rubriek geschiedenis) gaat over archeologische onderzoeken in Brüggen in 1865. Aan de hand van archiefstukken uit het Hauptstaatsarchiv in Düsseldorf wordt een beeld geschetst van de archeologische onderzoeken die in 1865 plaatsvonden. Dit gebeurde naar aanleiding van de vondstmelding van oude zwaarden in Brüggen. Zo werden o.a. een tweetal grafheuvelgroepen, in Haverslohe en op het hoogterras, en de schervenheuvel van Oebel onderzocht.

De grafheuvelgroep op het hoogterras ligt voor een belangrijk deel op Nederlands grondgebied. Helaas werd reeds in 1865 geconstateerd, dat van de ongeveer 50 (!) grafheuvels het merendeel al verstoord of 'onderzocht' was. De schervenheuvel van Oebel bestaat, zoals latere onderzoeken hebben aangetoond, voor het grootste deel uit ovenmateriaal van zogenaamd Elmpster aardewerk. De gevonden zwaarden werden ontmaskerd als geweren uit de 30-jarige oorlog.

Een ander artikel, uit de rubriek natuur en landschap, van de hand van Erik Martin (blz. 208-213) behandelt het bosgebied van Kaldenkirchen ten oosten van Belfeld. Als rode draad door het verhaal loopt de grote bosbrand van 1947, toen een groot deel van dit bos in de as werd gelegd. Ter sprake komt o.a. de grote kastanjelaan, die ook bij veel Belfeldenaren be-

kend is. Deze ongeveer 1,5 km lange laan is in 1950 aangeplant als windsingel en bestaat uit diverse soorten tamme kastenbomen.

Eveneens aan bod komt het biologisch proefstation waar in 1952 1500 mammoetbomen (sequoia) werden aangeplant. Tegenwoordig zijn hier nog een 300-tal van over. Het artikel wordt afgesloten met de pogingen die ondernomen worden om de vleermuizenpopulatie in dit gebied weer op peil te brengen.

Ook de overige artikelen in het 295 pagina's omvattende boek zijn het lezen waard. Kwalitatief is de uitvoering in harde koft met genaide katernen uitstekend. Dankzij de vele sponsors blijft dit boek ondanks de vele illustraties, waarvan enkelen in kleur, betaalbaar. De prijs is nl. slechts f 12,-

Twan Ernst

Veertig jaar sociale woningbouw in Beesel-Reuver

Ditmaal een bespreking, die niet aanspoort tot aankoop, om de eenvoudige reden, dat dit boek niet te koop is.

Het is echter wel te vinden in onze verenigingsbibliotheek.

Het betreft een herdenkingsboek, uitgegeven ter gelegenheid van het 40-jarig bestaan van de Woningvereniging "Beesel-Reuver". Dit zeer fraai uitgevoerde boek bevat foto's, die een periode van meer dan 40 jaren beslaan.

Ook wat er op woningbouwgebied in Reuver vanuit de gemeente en de woningvereniging gepresteerd werd komt hierin tot uiting.

Deze documentatie draagt wezenlijk bij aan het totaalbeeld van de wordingsgeschiedenis van onze gemeente.

Behalve het hiervoor genoemde geeft het een goed overzicht van de structuur van de vereniging en de werkwijze.

Een organisatieschema/werkapparaat compleet met de foto's van alle personen, die werkzaam zijn binnen dit schema is ook in het boek opgenomen, inclusief foto's van het bestuur en de leden tijdens hun vergaderingen.

Van de vijf burgemeesters, die in dit tijdvak onze gemeente bestuurden ontbreken natuurlijk ook de portretten niet. Het boek is met een oplage van 2000 exemplaren verschenen en uitgereikt aan alle huurders van de woningvereniging.

Samensteller: Sjra Vintcent

Layout van de omslag: M. v.d.Munckhof

Opmaak, vormgeving en lithografie binnenpagina's:

D.T.P. Graphic Products Panningen

Druk: Drukkerij van de Marck b.v. Roermond

Coby Klinkhamer-van den Assem

Belfeld 100 jaar geleden

A P R I L 1893

Voor het onderwijzersexamen te Maastricht is geslaagd H.H. Maessen.

* * *

Wijnand Thönissen verkoopt allerhande huismeubelen, klein akkergereedschap, 1 verse en 1 voldragen koe.

* * *

Drie van de vijf huwelijken van dit jaar, worden deze maand ingezegend. De bruidsparen zijn:

1. Johan Lankes en Anna Gertrud Naus uit Neer;
2. Peter Johan Thijssen, weduwnaar uit Maasbree, en Gertrud Cornelia Trommar uit Broekhuizen;
3. Theodor Janssen en Hubertina Thönissen.

In mei resp. augustus zullen nog volgen:

4. Johan Hubert Hendriks en Anna Catharina van Roij uit Haelen;
5. Simon Hubert Wijnands uit Buggenum en Anna Gertrud Engels uit Baarlo.

M E I

De armlastige Hendrik Joosten krijgt wekelijks één gulden uit de armenkas.

* * *

Zangvereniging Concordia geeft op kermiszonntag een concert waaraan ook de Fanfaregezelschappen van Baarlo en Tegelen en het Zanggezelschap van Steijl medewerking verlenen. Entree 18 cent per persoon. Honoraire leden met een dame hebben vrije toegang.

Volgens de zomerdienst der Staatsspoorwegen doet de trein Venlo-Maastricht 5x station Belfeld aan: om 6.26, 9.19, 13.42, 16.00 en 19.20 uur. De sneltrein op dit traject (2x daags) stopt niet te Belfeld.

Richting Venlo vertrekt de trein om 7.40, 11.06, 13.12, 18.37 en 22.22 uur.

Ook hier passeert 2x daags een sneltrein.

Personentarief				
Belfeld-Venlo			Venlo-Maastricht	
klasse	enkel	retour	enkel	retour
I	0.40	0.65	3.25	5.25
II	0.30	0.50	2.75	4.00
III	0.20	0.30	1.75	2.50

J U N I

Per 1 juni is het ontvangkantoor der directe belastingen te Reuver opgeheven en vallen de gemeenten Beesel en Belfeld onder het kantoor te Tegelen.

Omdat door de droogte het gras in het gemeentebroek niet geschikt is voor verkoop, besluit de gemeente raad dat iedere veehouder die geen achterstallig (weide-)geld verschuldigd is, zijn rundvee in het gehele gemeentebroek kan laten grazen tegen betaling van f 2,50 per stuk rundvee. Het drijven van schapen die niet op gemeentewegen mogen grazen, zal geschieden van Ronckenstein naar de houten brug.

W. H.

Mededeling van het bestuur

De Heemkundevereniging heeft nieuwe stoelen gekregen. Daardoor is er enig overtuigend meubilair, zoals ondermeer een buro en diverse soorten stoelen.

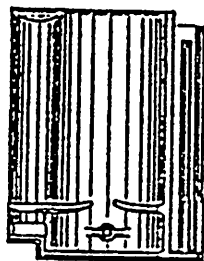
De prijzen variëren van f 5,- t/m f 15,-. Wie het eerst komt, het eerst maalt. Heeft U interesse, kom dan op een maandagavond tussen 20.00 en 22.30 eens binnenlopen.

Open Dag

Vele tientallen bezoekers maakten op zondag 16 mei van de gelegenheid gebruik om eens te zien wat onze vereniging is en doet.

Vrijwel elke discipline was vertegenwoordigd met enkele tafels en/of borden met reële voorbeelden van hoe je zelf een invulling kunt geven aan deze hobby. Voor elk 'vakgebied' was ook iemand aanwezig om vragen te beantwoorden of een nadere toelichting te geven op de geëxposeerde voorwerpen, foto's etc.

Aardig was dat ook ditmaal sommige bezoekers elkaar iets wisten te vertellen over hetgeen te zien was, of over voorwerpen en foto's die door de bezoekers zelf waren meegebracht. En zo hoort het ook, want dat is juist wat een vereniging onderscheidt van zomaar enkele mensen met weliswaar gelijke interesses maar zonder gedeelde kennis!

Romeinse vondsten in Belfeld

Onlangs kwam in Belfeld bij het rooien van een aantal bomen een groot aantal Romeinse scherven tevoorschijn. Daar het een terrein betreft waar een Romeinse villa wordt vermoed, werd deze plaats door leden van de Archeologische Werkgroep opnieuw aan een onderzoek onderworpen. Hierbij kwamen diverse aardewerkscherven tevoorschijn. Merendeels betreft dit scherven van ruwwandig en gevest aardewerk, zoals kommen, bekers en kookpotten, maar bij eerdere veldkarteringen werd hier ook ander scherfmateriaal gevonden. Zo vond een werkgroeplid hier scherven van het luxe aardewerk, terra sigillata ("gestempelde aarde") genoemd. In tegenstelling tot bijna alle andere Romeinse ceramiek heeft dit aardewerk een glanzend oppervlak. De kleur is donkerbruin tot rood, maar ook lichtere tinten komen voor.

De sigillata, hoofdzakelijk borden en bakjes, werd door fabrikanten vaker van een stempel voorzien. De namen van vele pottenbakkers zijn ons daardoor bekend en ook heeft men kunnen vaststellen waar en wanneer ze gewerkt hebben, waardoor dit soort aardewerk een interessant dateringsmateriaal is geworden.

De genoemde vondsten kunnen alle gedateerd worden in de periode 175-250 na Chr. Het materiaal is volgens drs. W. Huppertz, die verbonden is aan het Goltziusmuseum te Venlo, qua datering goed vergelijkbaar met de vondsten uit Schandelo. Onder de vondsten ontbreken de doliumranden (dolium is een voorraadsvat). Verder is de verhouding tussen luxegoed (terra sigillata) en gevest aardewerk normaal.

Inmiddels zijn er zelfs enkele bronzen gespen en munten gevonden, waardoor de belangrijkheid van de vindplaats is toegenomen. De werkgroep zal dan ook gaan bekijken of er een proefonderzoek zal moeten worden uitgevoerd, om te beoordelen of en in hoeverre het betreffende terrein, dat deels onder een akker ligt, bedreigd wordt.

Wiel Luys

Nieuwe vitrines

Van het Natuurhistorisch museum in Maastricht heeft de Werkgroep Archeologie een tweetal vitrines ontvangen. Deze zijn inmiddels opgeknapt en in gebruik genomen. In één vitrine is een archeologische expositie ingericht.

Samen met een drietal andere vitrines biedt deze een aardig overzicht van vondsten uit ons werkgebied.

De tweede vitrine werd wegens chronisch ruimtegebrek in onze verenigingsruimte geplaatst en daarin worden nu een aantal oude huishoudelijke gebruiksvoorwerpen getoond. Het grootste deel van deze voorwerpen werd in bruikleen ontvangen van J. Ickenroth.

Provinciale Archeologiedag

In de stadsschouwburg te Sittard werd zaterdag 3 april j.l. de Provinciale Archeologiedag gehouden met een gevarieerd lezingenprogramma en een archeologische informatiemarkt, waar zich diverse verenigingen en instituten presenteerden.

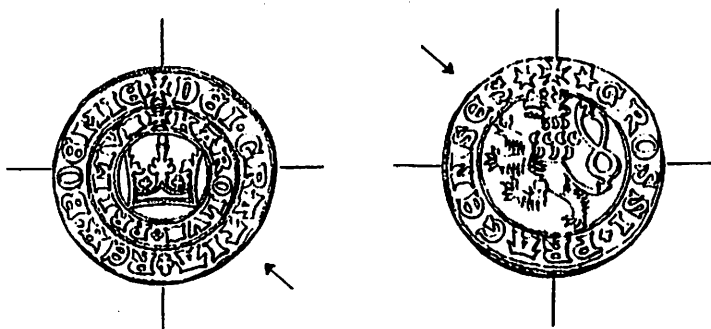
De Werkgroep Archeologie van de heemkundevereniging was hier met een stand vertegenwoordigd. Tevens werd hier door W. Luys een lezing gehouden over een archeologische fietsroute in Swalmen (TRAP-route). In de vorige Zeumer werd hier reeds over geschreven. De werkzaamheden rond deze route verkeren nu in een afrondende fase. Over niet al te lange tijd zullen bij een aantal interessante objecten langs de route informatieborden worden geplaatst. Tevens zal de route bewegwijzerd worden. Begin september zal er over deze route een boekje verschijnen als nr. 3 in de serie "Archeologische Routes in Nederland". Dit zal uitgereikt worden tijdens de officiële opening begin september.

Wiel Luys

Zeldzame muntvondst in Reuver

Tijdens een veldverkenning van een akker in Reuver op vrijdag 10 januari 1992 vond ik een fragment van een zilveren munt. Doordat het fragment van zilver was, bleek het nog vrij gaaf te zijn. Alleen jammer dat het gebroken was.

Na het fragment grondig te hebben bekeken, bleken de breuken naar mijn idee niet natuurlijk te zijn; de munt leek eerder opzettelijk gebroken. Het typische was dat het fragment precies $\frac{1}{4}$ deel van een complete munt was. Ik zag aan het gotische randschrift dat het om een laat-middeleeuws (14e-15e eeuw) muntje ging.

Tekening van een complete Prager Groschen (Karel I 1346-1378).
De pijlen geven de hoek aan van het gevonden fragment.

Dit alles maakte het zeer interessant. Bovendien werd ik nieuwsgierig, omdat er weinig leuke vondsten uit de middeleeuwen uit onze gemeente bekend zijn. Ik besloot het fragment voor een determinatie op te sturen naar het Koninklijk Penningkabinet te Leiden.

Op 25 januari 1993 kreeg ik het fragment met een begeleidend schrijven retour. Mijn vondst bleek een fragment te zijn

van een zogenaamde Prager (in Praag geslagen) Groschen van keizer Karel I van Bohemen.¹ De datering was tussen 1346 - 1378: de regeerperiode van keizer Karel I.

De lange afstand die de munt heeft afgelegd (van Praag naar Reuver), komt doordat het middeleeuws zilvergeld in bijna heel Europa als betaalmiddel gold. De verklaring van de breuk was dat de munt opzettelijk doormidden gebroken was en daarna nog eens gehalveerd, waarschijnlijk om zo kleingeld te creëren.

Volgens drs. Pol zijn er veel voorbeelden van gehalveerde munten bekend, die haast altijd precies over het op middeleeuwse munten aanwezige kruis gebroken zijn.

Deze gegevens bij elkaar maakten het geheel tot een niet alle-daagse vondst.

Daarbij wil ik het Koninklijk Penningkabinet bedanken (met name drs. Pol) voor de determinatie en tekening van dit zilveren muntje.

Erik Zeetsen

¹. (Lit.) E. Fiala: Beschreibung der Sammlung Böhmischen Münzen und Medaillen des Max Donebauer (Prag, 1888).

Oproep

Dakpannen

Misschien heeft U gehoord dat onze heemkundevereniging dakpannen verzamelt.

Doel hiervan is, een *stempelverzameling* op te bouwen van dakpannen die geproduceerd zijn in de gemeenten Beesel, Belfeld en Swalmen.

Het is voldoende, als we van ieder type stempel één exemplaar kunnen bemachtigen en bewaren.

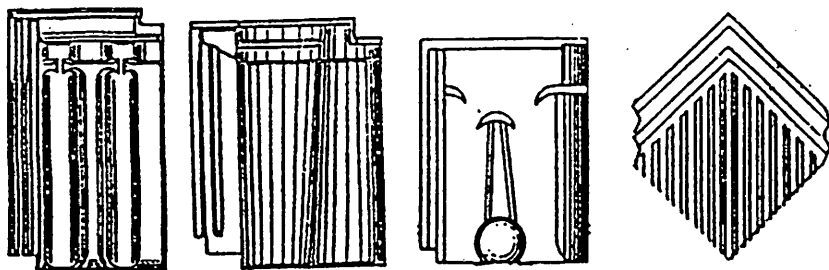
Heeft U zelf of Uw buurman misschien nog ergens een stapeltje oude klei dakpannen? Ook binnen de familie, bij vrienden en bekenden zullen ongetwijfeld nog stapeltjes staan, om bij schade het dak van het woonhuis, tuinhuisje of de schuur te herstellen. Wellicht zit er een pan tussen die we kunnen gebruiken. Hoe ouder een stempel, hoe interessanter.

U kunt hierover contact opnemen met:

T. Ernst 04705 - 1630

H. Smeets 04740 - 2241

Bij gelegenheid komt een van onze mensen U dan bezoeken.

Kapel O.L.Vrouw Beesel

In Beesel, op de splitsing Bussereindseweg - Waterloseweg heeft vroeger een kapel gestaan, gewijd aan O.L.Vrouw van Altijd Durende Bijstand. De kapel was opgetrokken uit baksteen, had een pannen dak en kon met een deur worden afgesloten.

Resten van deze vervallen kapel werden in 1907 òf in 1917 verwijderd.

Wie kan heemkundevereniging Maas- en Swalmdal duidelijkheid geven, welk van deze twee jaartallen het juiste is ?

Ook andere gegevens over deze kapel worden in dank aanvaard.

F. Geerlings	04704 - 1397
H. Smeets (na 18.00 uur)	04740 - 2241

Foto's

Op de zolder van een voormalig klooster in Swalmen zijn waarschijnlijk eens foto's verstopt.

Wie staat er op deze foto's en waar zijn ze genomen, vragen we ons nu af.

Iedereen, die denkt licht in deze zaak te kunnen brengen, kan contact opnemen met de Heemkundevereniging.

Bel hiervoor:

H. Smeets (na 18.00 uur)	04740 - 2241
--------------------------	--------------

Landschapsbeleidsplan gemeente Beesel

In veel plannen en notities met betrekking tot het landelijk gebied wordt aandacht besteed aan cultuurhistorische waarden. Ook de nieuwe Landinrichtingswet wijst in art. 5 op het belang van deze waarden. Om dit vorm te geven wordt er in verschillende landinrichtingsprojecten historisch-geografisch en soms ook archeologisch onderzoek gedaan.

Het is echter nog niet tot alle beleidsniveaus doorgedrongen dat archeologie een onderdeel is van de cultuurhistorie.

In de Regeling Bijdragen Gemeentelijke Landschapsbeleidsplannen wordt voorgeschreven een analytische beschrijving van het landschap te maken. Hieronder wordt ook verstaan de ontstaansgeschiedenis van het landschap. Dat een heemkundevereniging een bijdrage hieraan kan leveren moge duidelijk zijn.

Dit is ook de reden dat de gemeente Beesel de heemkundevereniging in 1991 verzocht, een vertegenwoordiger aan te wijzen om zitting te nemen in de begeleidingscommissie Landschapsbeleidsplan van de gemeente Beesel, dat door Taken landschapsplanning werd opgesteld. Deze taak nam onze voorzitter Wiel Luys op zich.

De commissie, die een klankbordgroep moest vormen voor de opstellers van het plan, bestond verder uit een vertegenwoordiger van de LLTB-afdelingen Beesel en Reuver (onlangs gefuseerd), het IVN, de Wildbeheerskring, dienst NBLF namens het ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij en een ambtelijke vertegenwoordiging.

Een landschapsbeleidsplan heeft als doel planmatig en systematisch aandacht te besteden aan het landschap, waarbij:

- de gewenste ontwikkelingen van het landschap in hoofdlijnen en de functie en het beheer van de verschillende landschapselementen worden vastgelegd;

-
- een kader ontstaat voor een nader te concretiseren gemeentelijk beleid en een beleidsinstrumentarium.

Tevens kunnen aan de hand hiervan beheersplannen worden opgesteld.

Voor wat de archeologie betreft, kan dan bijvoorbeeld gedacht worden aan het verwijderen van houtopslag op grafheuvels, het uitgraven van sloten bij een landweer, of het opknappen van een oud kasteelterrein.

Een landschapsbeleidsplan wordt vastgesteld door de gemeenteraad. Een inspraak- en een bezwaarschriftenprocedure is niet nodig.

De inbreng van de heemkundevereniging bestond voornamelijk hierin, dat gewezen werd op de aanwezige archeologische en cultuur-historische elementen in het landschap. Ook werd gewezen op oud kaartmateriaal van de gemeente Beesel (Smaberskaart 1781), waarop oude elementen gedetailleerd zijn vastgelegd en die men zelfs nog voor een deel in het landschap kan zien: oude beeklopen, houtwallen, landweren, oude wegen, poelen en bossen, maar ook kruisen en kapellen.

Op 21 juni zal het plan door de gemeenteraad worden vastgesteld.

Wiel Luys

Onverwacht geluk

In 'Vastgelopen genealogisch onderzoek'², schreef ik over de ambachtsliedenlijst, die mij heel wat kinderen opleverde van Matthijs Verstappen en Henderske Bastiaens uit Venray.

De speurtocht blijkt echter nog niet afgelopen, en ik wil u de ervaring van mijn nieuwe ontdekkingen dan ook niet onthouden, omdat het voor een ieder, die op zoek is, wel nuttig zou kunnen zijn.

Het toeval wilde, dat ik bij het Rijksarchief in Maastricht een momboirlijst vond, waarin voogden rekenschap aflegden van aankopen, gedaan voor de onder hun voogdij gestelde wezen. Behalve dat de familienaam Verdellen van deze kinderen ook in mijn kwartierstaat voorkwam, was er nog iets bijzonders in te vinden.

Gedurende de zeven jaar dat de voogdij duurde, werd er vier keer een hoed aangeschaft voor de kinderen.

Behalve die wetenschap geeft het ook een aardig beeld van de prijs van de kinderhoeden in de jaren rond 1654/1657.

Ook om een beeld te krijgen van de prijzen van andere artikelen zijn de lijsten natuurlijk heel goed te gebruiken.

² in Zeumer nr 4 van 1992

*betaalt een Mattheus den Gosimaker
Anno 1654 voer gessen eenen Goot
gehoeft daer voer betaalt - 3 gld 5 M*

Een gedeelte uit de momboirlijst betreffende de kinderen Verdellen te Venray.

Ik kwam al spoedig tot de ontdekking, dat deze lijsten ook nog meer, onverwachte, nuttige gevolgen konden hebben. Door de cursus Oud Schrift bij de Volksuniversiteit in Venlo nam ik de momboirlijsten nog eens onder de loupe, zowel letterlijk als figuurlijk.

Dank zij deze training ging het lezen ditmaal heel wat minder moeizaam.

En nu las ik nog eens, dat er driemaal bij Matthijs de Hoemaecker een hoed gekocht werd, maar tot mijn grote verbazing ook een 'op de herfstmarkt bij Matthijs van Helmont'.

Toen kwam bij mij de gedachte op, of deze Matthijs en Matthijs Verstappen wel een en dezelfde persoon zouden zijn, of dat het hier om een andere hoedemaker ging.

Bij een bezoek aan het Rijksarchief van Noordbrabant, ik was toevallig in Den Bosch, trof ik de doop- trouw- en begraafboeken van Helmond alleen op films aan.

Die waren zeer slecht te lezen, maar ik dacht toch het huwelijk van Matthijs en Hendersken gevonden te hebben. Omdat ik verwachtte in de originele boeken meer zekerheid te vinden, besloot ik naar het gemeentearchief in Helmond te gaan. Daar bleken alle DTB-boeken getranscribeerd te zijn en uitgetypt. Ik kwam tot de ontdekking, dat wat ik voor het huwelijk van dit echtpaar had aangezien niet klopte, maar wat een verrassing !

betalt van eenen Goet voer gsten
die giffen Gefe ghorft op den Gert
mencht anno 1655 van Mattheus van
Helmont voer ----- 19 12 12

Het fragment, dat mij naar Helmond voerde en zoveel succes opleverde.

De hoedemaker uit de momboirlijst, bleek wel degelijk 'mijn' Mattheus te zijn, want de oogst van dit eerste bezoek bestond uit: Een erfenis van Henderskens' grootvader, moederszijde, bestaande uit huis, schuur en hof aan de Corten Steenwech, waarvoor zij in 1661 vanuit Venray naar Helmond komen. Hierdoor wordt een aardig inzicht in de familiebetrekkingen verkregen.

Voorts nog eens twee kinderen van Mattheus en Hendersken, gedoopt in Helmond, de doop van Hendersken in 1631, de ouders van Hendersken met haar broer en zus. Zie hierboven een fragment uit deze akte, betreffende de erfenis.

Even vlug vlak voor sluitingstijd gelezen in 'Ach Lieve Tijd' van de stad Helmond, dat in Helmond de mooiste zwarte wol-len hoeden gemaakt werden, luxe artikelen waarvan de duur-ste zes gulden kostte.

Er zullen nog wel enige reisjes naar Helmond moeten volgen, want het huwelijk heb ik nog steeds niet.

Volgens 'Ach Lieve Tijd' zat de pastoor omstreeks die tijd in de gevangenis. Misschien zijn ze daarom wel bij dominee of schepenen getrouwd.

Dan blijft nog de vraag, of Mattheus alleen in Helmond was om het vak te leren, of dat hij daar, of elders, geboren is.

Misschien dat de ambachtsliedenlijsten, of die van het drape-niersgilde waartoe de laken- en hoedemakers behoorden, mij hierover meer zullen vertellen.

Mattheij Mattheeussen woonende tot ¹⁸⁷
 Venrooij, als man ende momboir van
 Harisken, dochtere Bastiaen Willems,
 geprocreert bij Neesken, dochtere Aert
 Driessen, ende Jenneken, dochtere Aert
 Driessen, etc.

Mattheijs Mattheeussen woonende tot Venrooij, als man ende momboir van
 Harisken, dochtere Bastiaen Willems, geprocreert bij Neesken, dochtere Aert
 Driessen, ende Jenneken, dochtere Aert Driessen, etc.

De speurzin is weer geprikkeld en u hoort vast nog wel van
 mij hoe dit alles is afgelopen.

Coby Klinkhamer-van den Assem

Tentoonstellingen

De Tranchotkaart

Op oude kaarten uit de 17e en de eerste helft 18e eeuw werden huizen, kerken, kloosters en kastelen figuratief weergegeven. Dit in tegenstelling tot latere kaarten, waarop deze schematisch worden weergegeven.

Als kaarten dan ook nog nauwkeurig zijn, en gedetailleerd genoeg, dan vormen zo'n kaarten een heel belangrijke historische bron.

Zo'n voorbeeld vormen de Tranchotkaarten.

Met deze kaarten werd globaal het gebied tussen de Maas en de Rijn onder leiding van luitenant-kolonel Tranchot (1802-1814) en generaal-majoor von Müffling (1816-1828) in kaart gebracht.

De Tranchotkaart, gemaakt ten dienste van de toenmalige militairen en hun krijgsverrichtingen, geeft een schat aan informatie aangaande begroeiing, drassigheid, bodemgebruik en begaanbaarheid van het terrein.

Tevens geeft ze gedetailleerde informatie m.b.t. nederzettingen, wegen, waterlopen e.d.

Het Limburgse deel van de Tranchotkaart werd in 1802-1807 opgenomen door luitenant Tranchot. Uiteraard zijn ook Swalmen, Beesel-Reuver en Belfeld hierop te vinden.

Swalmen, Beesel en Reuver staan op kaartblad nr.39 blad Swalmen (vervaardigd tussen 1804-1805), en op kaartblad nr.40 blad Brüggen (vervaardigd tussen 1804-1805). Belfeld staat op kaartblad nr.33 blad Venlo (opgemeten van 1802-1804).

Veel van hetgeen de Tranchotkaart ons toont, is inmiddels vervormd of verdwenen door ontginningen, ruilverkavelingen, bouwactiviteiten enz. Dit maakt de Tranchotkaart tot een do-

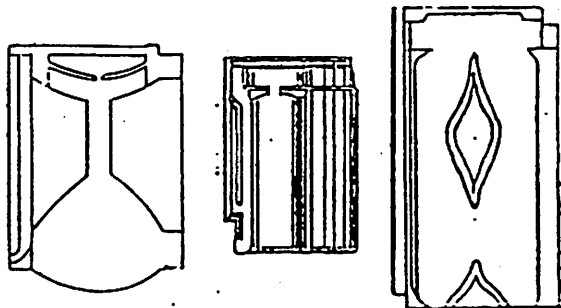
cument van uitzonderlijke waarde, omdat hier feitelijk de laat-middeleeuwse situatie voor een groot deel nog aanwezig is.

Rond de Tranchotkaart is van 18 mei t/m 3 oktober in het Natuurhistorisch Museum, De Bosquetplein 7, Maastricht, een tentoonstelling opgezet, met als titel "Tranchot, Limburg in kaart gebracht".

Het Natuurhistorisch maandblad nr. 6 van juni 1993 is als themanummer geheel aan Tranchot gewijd. Dit nummer is in onze verenigingsruimte in te zien. Tevens kunt u hier Tranchotkaarten kopen tegen f 12,50 per stuk.

Ook kunt u hier diverse Ferrariskaarten inzien, die tussen 1771 en 1778 vervaardigd werden onder leiding van de Franse generaal-majoor Graaf Joseph de Ferraris. Hierbij werden destijds de Oostenrijkse Nederlanden in kaart gebracht. Zo viel Swalmen onder Oostenrijks bestuur.

Wiel Luys

Pronkstukken

Iets om vast naar uit te kijken zal zeker de tentoonstelling Pronkstukken zijn, die ter gelegenheid van 'Venlo 650 jaar stad' zal worden gehouden in het Goltziusmuseum te Venlo.

Voor deze expositie zijn ongeveer 175 voorwerpen geselecteerd, die in Venlo vervaardigd zijn, of door Venlonaren, die elders woonden.

De tentoonstelling vormt een 'staalkaart van topstukken', zoals in de folder vermeld staat. Naast archeologische objecten, schilderijen, sculpturen, handschriften en zilver, zijn er ook films en foto's te zien.

Het tijdvak, waarop de voorwerpen betrekking hebben, is wel groter dan de 650 jaar, die met deze expositie gevierd wordt. Ze dateren van ongeveer 12.000 voor Christus tot en met 1993, het jubileumjaar van de stad. Veel 'pronkstukken' zijn na lange tijd weer terug in de stad waarmee ze een historische band hebben.

Het is een ontdekkingsreis door de geschiedenis van Venlo. In de folder wordt dit heel mooi een slingerpad genoemd, dat de bezoeker steeds een ander inzicht biedt in het Venlose verleden.

De tentoonstelling wordt gehouden van 1 september tot en met 28 november 1993 in het Goltziusmuseum, Goltziusstraat 21 5911 AS Venlo, tel. 077-596762. Openingsuren: di-vrij 10-16.30, za-zo 14-17 uur, ma gesloten. De toegang is gratis.

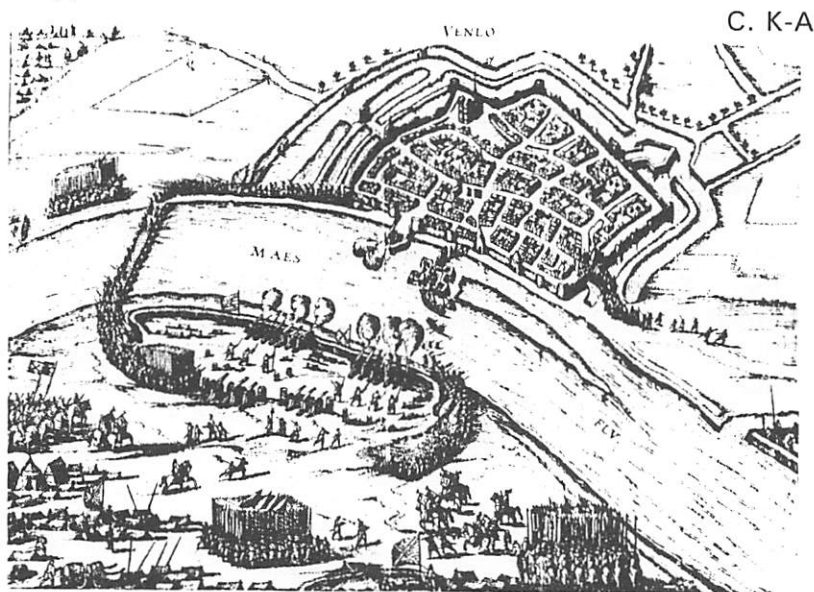
Ter gelegenheid van deze tentoonstelling verschijnt een boek met dezelfde titel: Pronkstukken.

Een catalogus maar, meer dan dat, een naslagwerk, waaraan ruim zestig onderzoekers en wetenschappers uit binnen- en buitenland hebben meegewerkt. Zij zijn door het Goltziusmuseum en het Gemeentearchief benaderd om hun visie te geven over een aspect van de Venlose cultuurgeschiedenis.

Alle voorwerpen worden in hun historische context beschreven. Het is een handboek voor de geschiedenis van Venlo geworden, dat steeds weer geraadpleegd kan worden. Een boek van blijvende waarde dus, geschreven voor een breed publiek. Het telt ruim 300 pagina's, en is rijk geïllustreerd.

Bij intekening bedraagt de prijs f 32,50, na 1 september wordt dit f 42,50.

Wanneer men dit wenst, worden naam en woonplaats opgenomen in een lijst van intekenaren achter in het boek, waarmee dit een persoonlijke herinnering wordt aan het herdenkingsjaar.

WordPerfect als hulpmiddel bij genealogisch en historisch onderzoek

Doel en middelen

Bij het verwerken van historische gegevens moeten we allereerst voor ons zelf nagaan, met welk doel we dit doen. Uiteraard gaat het niet om het bewaren, maar om het zoeken en terugvinden. Voor diegenen die met niet meer dan één stamboom bezig zijn (of varianten zoals kwartierstaten en parentelen), zijn er steeds meer en gelukkig steeds betere programma's beschikbaar. Bruikbare voorbeelden hiervan zijn o.a. Pro-Gen, Family Ties en Roots.

Struktuur

Mijn doelstelling gaat verder dan het maken van een stamboom. Uiteindelijk moet al mijn speurwerk leiden tot één grote gegevensverzameling voor de gemeenten Swalmen, Beesel en Belfeld. Geen aparte kaartenbakken dus voor DHO-gegevens, BS, Notariële gegevens of wat dan ook. Omdat niet iedereen over een PC beschikt en omdat doornemen op papier soms sneller of prettiger gaat, moeten deze gegevens bovendien netjes en geïndexeerd kunnen worden afgedrukt.

Een van de problemen bij het verwerken van gegevens is de structuur: een register van doop, huwelijk of overlijden is anders gestructureerd dan de gegevens van Burgerlijke Stand, maar ook anders dan een notariële akte, een lijst van hoofd- of beestenschat, een volkstelling, een pachtcontract en noem maar op. En wat te doen met aliasnamen, verschillende spellingen, ongedateerde akten etc.?

Dit alles betekent, gesproken in database-termen, dat de recordstructuur (de inhoud van de kaartjes) sterk variabel kan zijn wat betreft type en lengte. Hierdoor vallen veel databases (zoals dBase) eigenlijk al snel af omdat òf veel schijfruimte verkwist wordt òf de veldlengte c.q. het aantal velden (te) beperkt blijft. Het gebruik van memo-velden biedt hiervoor geen goed alternatief.

Een alternatief zou kunnen bestaan in het aanleggen van meerdere databases, eventueel zelfs gemaakt in diverse pakketten: voor elk soort gegevens de optimale vorm. In de praktijk is het werken met meerdere soorten programma's echter niet prettig. Het leren werken met de verschillende programma's kost te veel tijd, uitwisseling van de gegevens is vaak een probleem en je zult zien dat je steeds net die andere database nodig hebt.

Voor de verwerking van veelsoortige gegevens zoals boven genoemd, biedt WordPerfect (of een andere goede tekstverwerker) een redelijke oplossing. Weliswaar niet de snelste, maar daarvoor in de plaats wel een van de meest flexibele. Ondanks het ontbreken van een duidelijke structuur blijft gestructureerd werken echter een voorwaarde.

Het maken van goede regesten (samenvattingen) vereist dan ook enige achtergrond en zelf-discipline. Helaas zijn veel regesten van professionele archivariissen veel te beknopt voor familie- of streek-onderzoek, omdat informatie wordt wegge laten die voor U net van essentiële waarde is.

Situatieschets

Mijn eigen situatie ziet er uit als volgt:

- Gegevens verspreid over een grote periode, vanaf circa 1200 tot heden, waarvan vele akten niet of slechts gedeeltelijk gedateerd (d.w.z. enkel jaartal of enkel de dag - bijvoorbeeld gedenkdagen in gedenkre registers van abdijen - of zelfs totaal geen vermelding).
- Gegevens verspreid over hoofdzakelijk de gemeenten Belfeld, Beesel en Swalmen, plus sporadisch gegevens uit andere gemeenten voor zover deze betrekking hebben op families, goederen of gebeurtenissen die rechtstreeks verband houden met deze regio. Veelal ook gegevens zonder plaatsbepaling.
- Zeer verschillende structuur: bestaande literatuurverwijzingen, lijsten van hoofd- en beestenschat of neringdoenden, visitatie-rapporten, beleningsakten, processtukken, notariële akten, openbare verkopen,

pachtcontracten, overdrachten, Burgerlijke Stand, correspondentie, etc. etc.

Oplossing

Mijn oplossing ziet er sinds geruime tijd uit als volgt:

- Wegens de chronologische volgorde worden alle gegevens achter elkaar gezet, eventueel verdeeld over meerdere bestanden. Bij de huidige omvang van mijn databank (voor PC-gebruikers: ca. 10 Mb) betekent dit ca. 60 bestanden: 1 bestand voor de periode 1200-1299, 4 bestanden van elk 25 jaar voor de periode 1300-1399 en bestanden van elk 10 jaar voor de periode vanaf 1400 tot heden. De grootte van deze bestanden varieert op dit moment van ca. 50.000 tot 450.000 Kb. Elk nieuw item wordt handmatig op de juiste positie tussengevoegd. Items zijn van elkaar gescheiden door middel van een witregel, d.w.z. twee Harde Returns. Elk item begint met de datum in vet. Door de gegevens te vergelijken met andere gegevens, kunnen ook ongedateerde gegevens steeds vaker redelijk tot zeer nauwkeurig (niet zelden tot op de dag nauwkeurig) worden geplaatst. Een dagtekening in latijn of in de vorm van een kerkelijke feestdag wordt in cursief aangehaald op een nieuwe regel onder de Gregoriaanse tijdrekening. Dankzij de chronologie zullen verwante personen en gebeurtenissen zich vrijwel altijd binnen het hetzelfde bestand (10 jaar) of in een van de aangrenzende bestanden bevinden. Elk item wordt eventueel toegelicht en (op een nieuwe regel) afgesloten met een bronverwijzing in kleine letters:

30 november 1573

Sint Andries

SWALMEN - Ten overstaan van ... verklaart ...
dat hij ... heeft overgedragen aan ... Getuigen:

...

NB: getransfigeerd met akte d.d. ...; verge-
lijk ook ...

R.A.L.M.: Schepenbank Swalmen en Asselt, inv.nr. xx,
folio xx

5 december 1573

Sint Nicolaasavond

BEESEL/DORDRECHT - Brief van de gezamenlij-
ke houthandelaren te Dordrecht aan het huur-
vaardersgilde te Roermond, inzake houttrans-
porten over de Maas. (Volgt verdere inhoud
m.b.t. o.a. Beesel.)

G.A.R.: Oud Archief, inv.nr. ... (huurvaardersgilde);
authentiek gecollationeerd afschrift op papier door ..., se-
cretaris van ...

Om ook op datum te kunnen sorteren, kan worden ge-
kozen voor een datum-notatie jjjj.mm.dd: 1573.11.30.
Zelf heb ik hier niet voor gekozen omdat ik boven-
staande notatie gewoonweg mooier en prettiger vind,
en omdat mijn gegevens sowieso chronologisch wor-
den ingevoerd.

- Wegens de geografische spreiding wordt elk item voorafgegaan door een plaatsbepaling in hoofdletters; deze is vergelijkbaar met de wijze waarop deze in veel kranten wordt gehanteerd. Dit maakt het mogelijk om, bij een uitdraai, in één oogopslag te zien op welke ge-
meente(n) het item betrekking heeft. Bovendien kan op de PC snel op deze plaatsnaam in hoofdletters wor-
den gezocht en geselecteerd.
- Met het oog op een toegankelijkheid op papier wordt elke persoonsnaam meteen bij het invoeren van de ge-
gevens met WordPerfect geïndexeerd (Alt-F5). Hier-
door is het mogelijk om op elk gewenst moment een

persoonsregister (trefwoordenlijst) samen te stellen. Door een naam indien nodig op diverse manieren (schrijfwijzen) te indexeren, kan deze diverse malen in het register voorkomen terwijl deze slechts eenmaal voorkomt in de tekst. Voor het indexeren van persoonsnamen gebruik ik een makro: met de cursor op de achternaam (hoofdindex) hoef je enkel het aantal woorden op te geven voor het subhoofd (bijvoorbeeld 3 bij Jan aan de Beek).

Met behulp van verdere lijsten en concordantie-bestanden kunnen bijvoorbeeld plaatsregisters en zaakregisters worden gemaakt. WordPerfect belooft voor versie 6.0 een verder verbeterde zoek- en indexeerfunctie.

- Verbanden tussen de diverse items uit verschillende bestanden zullen niet altijd op genealogische relaties berusten. Vooral in de gegevens vóór pakweg 1650 zijn de bezittingen, verplichtingen etc. vaak zeker zo belangrijk: wie bezat anderhalf vierdel land langs de Leijgraaf en wie was een halve kan olie aan de kerk verschuldigd? En door wie werd die obligatie van 200 overlandse rijnlandse gulden aangegaan? Of je weet alleen de voornaam? Dan zoek je toch gewoon op voornaam! Niet gebonden door recordstructuren vindt WordPerfect vaak het verband dat bij menige 'echte' database slechts met relatief ingewikkelde zoekopdrachten tevoorschijn komt. Voor je eigen gemak is het wel zaak om binnen elk item zo consequent mogelijke formuleringen en schrijfwijzen te hanteren: dus niet "½" naast "anderhalf". Een uitzondering hierop vormen persoonsnamen en toponymen: normalisatie van deze gegevens leidt tot verlies van bijvoorbeeld de mogelijkheid om de ontwikkeling van deze namen te kunnen volgen, tenzij je steeds de genormaliseerde vorm (of juist de authentieke schrijfwijze) tussen haakjes erbij vermeldt.
- Met behulp van een WP macro (een soort programmeertaal in de WordPerfect programmeertaal) is het

mogelijk om niet alleen op deze gegevens te zoeken, maar je kunt deze ook selecteren: de gevonden gegevens worden uit alle betreffende documenten gelicht en chronologisch overgeheveld naar een nieuw te vormen document. Daarbinnen kan een volgende selectie worden gemaakt. Naar verwachting zal ook WordPerfect in de toekomst kunnen zoeken op klank (soundex); hiermee zullen de mogelijkheden sterk worden uitgebreid.

- Uitgaande van de hierboven beschreven structuur kun je gegevens selecteren op bijv. naam, datum en/of bronvermelding met behulp van alinea-sortering, mits de grootte van de items binnen het bestand beneden pakweg 9 Kb blijft (circa 2 pagina's A4). Gebruik dan een globale sleutel, bv. sltg=Jansen. WordPerfect zal dan alle items selecteren waarin de opgegeven tekst voorkomt. Vergeet niet om het document eerst te bewaren!
- De opmaak staat meteen in het formaat voor de meest-gebruikte tekstverwerker van Nederland; uitwisseling met de meeste andere tekstverwerkers is geen probleem en de platte (ASCII) tekst is naar verwachting altijd bruikbaar om te worden overgezet naar andere (toekomstige?) databases of tekstverwerkers. Bovendien biedt WP de mogelijkheid om (bijvoorbeeld gescande) afbeeldingen op te nemen, zoals van zegels, handmerken, kadasterkaartjes etc. In deze Zeumer vindt u voorbeelden van gescande afbeeldingen.
- Sommige programma's (o.a. Pro-Gen) kunnen zelf beperkt 'waarschijnlijke' stambomen genereren. In een database kun je op vrijwel elk veld sorteren en selecteren; bovendien zoekt een (geïndexeerde) database stukken sneller dan WordPerfect. In deze situaties is WordPerfect dan ook duidelijk de mindere, maar in de ca. 5 jaar dat ik WP op de hierboven beschreven manier gebruik, is het voordeel van de flexibiliteit voor mij steeds groter geweest dan de snelheid. Wat heb ik

immers aan een programma dat SNEL iets NIET GEVONDEN heeft?

- De hardware eisen voor een prettige manier van werken met deze methode zijn vooral: een kloksnelheid van 25 Mhz of meer en een harde schijf met een fatsoenlijke gemiddelde toegangstijd (16 ms of sneller). WP ondersteunt geen rekenprocessor. Bij voldoende intern geheugen kan een WP dokument volledig in het (expanded) geheugen worden geladen, zodat minder schijf-IO nodig is.

Bent u geïnteresseerd in de WP-makro's, stuur dan een geformatteerde diskette (geen 2.88 Mb) plus een voldoende gefrankeerde en geadresseerde retour-envelop. U ontvangt dan de betreffende makro's plus een korte beschrijving.

Loe Giesen
Pastoor Vranckenlaan 53
5953 CN Reuver

